

מציאת האשה פרק ששי כתובות סו.

עין משפט נר מצוה

דמעשה ידיה. ושייך למימר שיהא שלו דמעשה ידיה תחת מונוות: **קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהא קונם לפיך: אינו לרין להפיר. דמשעבדלא ליה. ואפי' לשמא תעדיף נמי לא חיישין דלי מעדפה נמי לבעל הוא: **שמה פעדיף.** והעדפה דידה הוא וחיל עלה קונם:

שלא ע"י דהקד. כגון שהיה עירנית ובעלת מלאכה: **ע"י שדיק.** כגון שדחקה עממה והעדיפה: ה"ג והא כי אהא רצין כו'. וקס"ד מציאתה כהעדפה שלא על ידי הדחק היא והכי פליגי בה: ומשני אמר רב פפא **מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק היא.** דרוב מציאות רצין לחור אחריהם כגון דגיס ששאריו ציבנה או צבי שצור או לחפס סימנא" צקרקע:

שמים שלש וארבע צבת אחת. שומרת קישואים וטווה פשתן ומלמדת שיר לנשים בשכר ומתממת ציליס בחיקה או צילי תולעים העושים משי שהנשים מתחממות אותן בחיקן והם נוצרים: **מהו.** מי הוא כעל ידי הדחק או לא: **מתקיף לה רבא בר רב חנן.** ארדכי יהודה בן צמירא: **כח כותב"ל ומה חטנו.** ונפלה לפני יבס והוא תובע מה שפסקו לאחיו: יכול הוא שיאמר כו'. או חלוק או יבס אבל אחיו או ימן או תשב עד שילבין ראשה: הוא **פוסק כנגדן ט"ו מנה.** שלש יותר יקבלם שעליו לכתוב צמזמנה לזכר תוספת עליו מוסקי לפי שמתמכת כן. אלף דינר הן עשרה מנה: וכנגד **השום.** אם צא חתן לכתוב קבלה עליו כנגד אלף דינר של שום שתכניס לו בגדים או כלים המשמשתין בהן והן פוחתין או פרקמטיא ודך הנועדים למזומטי חתן לשומם יותר משויים לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה: הוא **פוסק פחות חומש.** לא מיעביא ללח מוסקי אלא שפוחת שאם הכניסה שום של אלף דינר הוא כותב ח' מאות זוז: **שום צמנה ושום מנה אין לו אלא מנה.** הכניסה שום לקבלו עליו בשטר הכמזנה צמנה והוא שום מנה בשוק כלל אדם אין לו לומר מנו לי עוד חמישייתו שהרי אמרו לפחות חומש מן השום לפי שלא אמרו דברים הללו אלא בשום שגמוריה צבת חתנים והנשואים ומיהו מוספת שליש לא יוסף שלא אמרו להוסף שליש אלא לכספים שהן ראוים להשתכר מיד: **שום צמנה היא נוספת שלשים ואחד פלג ודינר.** שום שהוא מקבלו צמנה אמרו לו כתוב מנה בכמזנה והיא תכניס לך שום של מנה כרין שיסומו אותו צבת של חמנה שלשים ואחד סלע ודינר דהו מנה וחומשו: **וצד' מאות.** שום שיקבל עליו לכתוב ארבע מאות: **היא נוספת חמש מאות.** לפי שומת הנועדים שם:

וכשחתן רצין מציאת אשה לבעלה משום דלא תיהו לה איבה הכא תיהו לה איבה והיא תהו לה איבה משום דמעשה ידיה לבעלה משום דקא מיתווא מנייהו הכא לית לה מזוני ואי מציאתה תחת מונוות ה"ל למנקט בתרייהו חד טעמא או משום דמיתווא מנייהו: **אלא** מעתה בייש בוסתו כו'. תימה מאי פריך והלא צממיתין אינו נותן לאשה צבת שלש ולחיה לזד דמי צממו מניש קוסתו דלאו צבת צושת היא: **עני** בן טובים דאית להו זיאותא אבא בני משפחה. שעליהם לשומרו מן המכיס אותו אבל עשיר בן טובים שאין עליהם לשמור אותו אין מתביישין עליו מן משפחה: **פחות חומש.** צקונטרס פירש שני טעמים חדל משום שפוחתין ואותו טעם שומע מתוך הגמרא (לקמן דף סו.) דקאמר נמי לזו צבילס של קספ דקפתי וצירושלמי נמי אמר ששומל שמו דעמה של אשה שהיא רוצה לבלות כליו וטעם אחר דרך לשומם יותר חומש לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה וזכאן מציאתה טעמא מאי אמרו לאשמועינן שומא רבה ושומא זוטא דאם היתה עשירה דמשתמשת בזולין והן פוחתין כך לי רבה כמו זוטא אבל לטעמא ששמין יותר לכבוד הכלה שייך לחלק בין רבה לוטעא כמו שפי' צקונט' צגמ' ולכן נקט צקונטרס בגדים ופרקמטיא בגדים שמשמשתים בהן כגון בגדים שאינן תפורין וכיוצא בהן: **שום במנה ושום מנה.** פירש צקונטרס שהכניסה לו שום לקבלו עליו בשטר הכמזנה שום מנה בשוק לכל אדם ופירושו מגומגם ונראה כפירוש רבינו חננאל דמייירי כגון שפסקה להכניס לו צוה הלשון דכשארמה שום צמנה שום מנה רוצה לומר שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמזמה ולא יסוה אותו שום אלא מנה אין לו אלא מנה כלצד ואין לרין שיסוה שלשים ואחד (ב) ודינר אבל שום צמנה סתם היא נותנת שלשים ואחד ודינר דהכי קאמרנה ליה שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמזמה הלכן לריבה להוסף חומש:

וכשחתן ורי אמרתי ולא איפסק הלכה כחד מנייהו החם עבדינן כמאן דשקלי וטריא אליבא דרד מנייהו אבל ביחוד ורבים לא עבדי הכי עד דפסקי בפי' כיחוד דהאי דשקלא וטריא אליבא דרד מנייהו הוא לאגלויי כל ספיא ומליפסא בקושיא ולא למיפסק הלכה ככוותיה: **פתני** הפוסק מעות לחתנו ומת לחתנו ואמר חכמים ביחוד הוא שיאמר לאחיק הייתי רוצה ליתן לך איא ליתן פי' אילו היה חתנו קיים היה יכול לכבודו לתת לו כבוד דהוא

והא כי אתא רבין כו'. זאת גרסת הקונטרס וקשה דמאי פריך דכי היכי דהעדפה הויה דבעל ה"נ מציאתה הויה דבעל והא צריש סוגיא משמע דטפי הוי מציאתה לעממה מהעדפה דקאמר השמא העדפה אמר ר"ע דלעממה מציאתה לא כל שכן אם כן שפיר אפשר להיות להעדפה לכו"ל עממה הויה דבעל

וכמציאתה הויה פלוגתא ועוד קשה לפירוש הקונטרס דאמר רב פפא מירון הוא זה לא הוה ליה למימר אלא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי ולא הוה ליה למימר פלוגתא דרבי עקיבא ורצין ונראה כגרסת רבינו חננאל דלא גרס והא אלא גרס כי אתא רצין א"ר יומן כהעדפה שלא ע"י הדחק כו' ומילתא צלפי נפשה היא ולפרושי פלוגתא דרבי עקיבא ורצין אתא דליירי צממני' מציאתה ומעשה ידיה ומפרש רצין כהעדפה דמעשה ידיה שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי דבעל הוא משום מעה כסף כי פליגי כהעדפה דע"י הדחק דהו כעין מציאת דפליגי ר"ע למעשה דעו כרחק מציאת דאמר ר"ע לעממה מיירי דכלא צטלה ממלאכה דאי צטלה ממלאכה הויה חייבת שטר הפקעתה דקא צטלה צעמתי הגזנת מציאת ועלה קאי רב פפא וקאמר מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי כלומר הא לא קא מיעביא ליה דהא שמינין מדרבא דקא מדמה לעל מציאתה להעדפה דקא הדחק ורצין דקאמר דפליגי כהעדפה ע"י הדחק א"כ פליגי נמי מציאתה כגון דמגזנת מציאת עם מעשה ידיה אלא צעי רב פפא עשתה לו שמים צבת אחת מהו למציאתה מדמין לה והו לעממה לר' עקיבא או דלמא הו של צבל דכל זה הו מעשה ידיה קונם דעו צעמתי מלאכה והו כעין מציאתה והעדפה שעל ידי הדחק דאמר רבי עקיבא דהו שלה היינו עשושה מלאכה צעשה צבני אדם יענים מיקון והא לל קאמר רב פפא פשיטא לי מציאתה כהעדפה משום דלא קאמר מציאתה כהעדפה דע"י הדחק דמי מסבדא דנפשיה אלא ממילתיה דרצין. ר"מ:

מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי. ההך דמי. הכא תיהו לה איבה משום דמעשה ידיה לבעלה משום דקא מיתווא מנייהו הכא לית לה מזוני ואי מציאתה תחת מונוות ה"ל למנקט בתרייהו חד טעמא או משום דמיתווא מנייהו: **אלא** מעתה בייש בוסתו כו'. תימה מאי פריך והלא צממיתין אינו נותן לאשה צבת שלש ולחיה לזד דמי צממו מניש קוסתו דלאו צבת צושת היא: **עני** בן טובים דאית להו זיאותא אבא בני משפחה. שעליהם לשומרו מן המכיס אותו אבל עשיר בן טובים שאין עליהם לשמור אותו אין מתביישין עליו מן משפחה: **פחות חומש.** צקונטרס פירש שני טעמים חדל משום שפוחתין ואותו טעם שומע מתוך הגמרא (לקמן דף סו.) דקאמר נמי לזו צבילס של קספ דקפתי וצירושלמי נמי אמר ששומל שמו דעמה של אשה שהיא רוצה לבלות כליו וטעם אחר דרך לשומם יותר חומש לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה וזכאן מציאתה טעמא מאי אמרו לאשמועינן שומא רבה ושומא זוטא דאם היתה עשירה דמשתמשת בזולין והן פוחתין כך לי רבה כמו זוטא אבל לטעמא ששמין יותר לכבוד הכלה שייך לחלק בין רבה לוטעא כמו שפי' צקונט' צגמ' ולכן נקט צקונטרס בגדים ופרקמטיא בגדים שמשמשתים בהן כגון בגדים שאינן תפורין וכיוצא בהן: **שום במנה ושום מנה.** פירש צקונטרס שהכניסה לו שום לקבלו עליו בשטר הכמזנה שום מנה בשוק לכל אדם ופירושו מגומגם ונראה כפירוש רבינו חננאל דמייירי כגון שפסקה להכניס לו צוה הלשון דכשארמה שום צמנה שום מנה רוצה לומר שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמזמה ולא יסוה אותו שום אלא מנה אין לו אלא מנה כלצד ואין לרין שיסוה שלשים ואחד (ב) ודינר אבל שום צמנה סתם היא נותנת שלשים ואחד ודינר דהכי קאמרנה ליה שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמזמה הלכן לריבה להוסף חומש:

הרי אמרתי ולא איפסק הלכה כחד מנייהו החם עבדינן כמאן דשקלי וטריא אליבא דרד מנייהו אבל ביחוד ורבים לא עבדי הכי עד דפסקי בפי' כיחוד דהאי דשקלא וטריא אליבא דרד מנייהו הוא לאגלויי כל ספיא ומליפסא בקושיא ולא למיפסק הלכה ככוותיה: **פתני** הפוסק מעות לחתנו ומת לחתנו ואמר חכמים ביחוד הוא שיאמר לאחיק הייתי רוצה ליתן לך איא ליתן פי' אילו היה חתנו קיים היה יכול לכבודו לתת לו כבוד דהוא

ה א מיי פכ"א מהלכות אישות הלכה ז סמג לאון פ"ג ועיין מה טור ש"ע אה"ע פ"ג פ"א: 1 ב טור אה"ע ו"ב ס"ס: 2 ג ד ר"ע פ"ג מהלכות חובל ומזיק הלכה ט סמג עיין ע"ט ט"ע ח"מ סי' תכ סעיף ל"א ומ"א: 3 ה מיי פכ"ג מהל' אישות הלכה טו סמג עיין מה ט"ש"ע אה"ע סימן ע"ט סעיף א' ז: 4 ו מיי פכ"ג מהל' אי' סמג ע"ט ט"ש"ע ע"ט סימן טו סעיף י"א בנה"ג:

תוספות ר"ד (המשך) שהיא בעלת מלאכה יותר משאר הכרותיה דבעל הו ומציאתה נמי בלי דוחק הו הלכן אי לא יהיה לה בעל הויל איבה: אמר רב פפא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמיא פי' ר"פ אתי ליהודי לרבינן ולאוקמי מילתא דרבא דאמר איפוך ואמר מי סבדת דמציאתה כהעדפה שלא ע"י הדחק דמיא מדורה בה ר"ע לא רביא אלא להדפה שעל ידי הדחק שרוב מציאות אדם צריך לחור אחריהם בגון דאקפי מהרא והורוך אחר צבי שבור והחופר בקעה למצוא והלכן אי אמר ר"ע מציאת האשה לבעלה קשה דרייה איפוך והני הכי מציאת האשה לבעלה ר"ע אמר לעצמה בעי רב פפא עשתה לו ב' צבת אחת מהו בעי רבינא ג' ד' שומתן חיקין פי' כגון טוה ומתרתן קישואין ולמדת שיר לבנות ומתממת ביצי תולעים של משי בחיקה ומשחברת בכלן כהעדפה שלא ע"י הדחק דמי והו דבעל אליבא דר"ע אי"ד כע"י הדחק דמי והן של אשה וקאי בחיקן וכבת ר"ח ז"ל כיון דהנך בעיא לא שייבא אלא אליבא דר"ע ש"מ דהלכה כר"ע ורבינו האי גאון וכל הגאונים ז"ל פסקי כרבנן וכן ז"ל דהלכה כרבנן חו"א דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ותו דכמה סתמי (סתם) רבי כרבנן הכא תנן מ"ה לבעלה כרבנן והכי תנן נמי בשנים אותין ואף על גב דבעי אליבא דר"ע לא דסי' ל' כוותי' אלא אמילתיה דיקון למירד טעמיה דרידה ולעולם לא סיל כוותיה ומ"ה לא שבקינן אורחא והלכה דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים והלכה כסתם משנה דר"ע ג"ל לומר בפלוגתא דר"י ורבנן דאף על גב דמקשי ומפיקי אליבא דר"י לא שבקינן משיה כללא דקשי' יחיד ורבים הלכה כרבים דאטו אי קשיא להו לאמוראי ברברי היחיד לא בעי לדייקו ולתרוצי מילתא דרידה דלא תיקשי להו ולמירד מאי טעמיה ומה הוה סבר ומ"ה ל"ל למישבב רבים ולמיעבד כיחוד רבים כדפסקי בפי' דה"ל כיחוד ולית למימר האי סברא דכל מאי דמקשי ומפיקי אליבא דרידה והלכה ככוותיה אלא כי איפליגו הרי תנאי או